

АВТОРСЬКА ПРОГРАМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ В ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДАХ»

Розроблено та запропоновано авторську програму щодо вивчення навчальної дисципліни «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах»

Ключові слова: програма, навчальна дисципліна, соціальний педагог, інтернатні заклади.

Разработана и предложена авторская программа по изучению учебной дисциплины «Основы социальной работы в интернатных учреждениях»

Ключевые слова: программа, учебная дисциплина, социальный педагог, интернатные учреждения.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Соціально-економічні зміни у суспільстві породжують нові підходи до вирішення соціальних проблем суспільства, які незважаючи на постійний його розвиток, продовжують існувати. Це проблема дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, які відповідно до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (№ 2342 від 13.01.2005 р.) перебувають у медичних, навчальних, виховних закладах, установах праці та соціального захисту населення, які відповідно до законодавства називаються інтернатними.

Мета статті – у ході проведення експериментального дослідження розробити програму навчальної дисципліни «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах» для підготовки соціальних педагогів.

Виклад основного матеріалу. З метою оптимізації навчального процесу соціальних педагогів як фахівців широкого профілю, які здійснюють діяльність в закладах інтернатного типу пропонується введення для них дисципліни «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах»

Пояснювальна записка

Програма навчального курсу «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах» складена на основі загальноосвітнього стандарту підготовки соціальних педагогів і призначена для студентів факультету педагогіки, які навчаються за напрямом підготовки «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота» і відноситься до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки.

Відповідно до нової соціальної політики держави, відбувається реорганізація усіх освітніх систем і держави загалом. Незважаючи на втілення програм

орієнтованих на безумовне зростання дитини сім'ї, і надання усім дітям однакового статусу та рівних освітніх прав, проблема дітей-сиріт, та дітей позбавлених батьківського піклування залишається одним з найбільш тривожних проявів соціально-економічної кризи в нашій країні. Поява сиріт при живих батьках краще всіх статистичних даних свідчить про глибоку моральну кризу значної частини населення, про руйнування української родини. Попри позитивні тенденції до гуманізації соціальної політики в галузі сім'ї та дитинства, формування нового погляду на сім'ю, як найбільш сприятливе середовище розвитку дитини, створення системи альтернативних рішень на користь дітей, покинутих батьками – майже половина дітей, позбавлених батьківського піклування, направляються в різні державні установи, перебувають на державному піклуванні.

Курс «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах» – це дисципліна, що вивчає різноманітні питання соціально-педагогічної роботи з дітьми, що проживають в інтернатних закладах. В рамках даного курсу розглядається система соціально-педагогічної підтримки дітей сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, спрямована на вирішення комплексу проблем, пов'язаних із соціалізацією особистості в умовах інтернатного закладу.

Мета курсу «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах» – дати студентам цілісне уявлення про роботу інтернатних установ різної відомчої приналежності, формувати систему наукових поглядів на специфіку діяльності соціального педагога в умовах інтернатного закладу, а також підготовка майбутніх фахівців до практичної соціально-педагогічної діяльності з дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Реалізація програми курсу «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних

закладах» пропонує **вирішення таких завдань:**

– дати теоретичні знання з проблеми соціального сирітства та його профілактики, розкрити зміст державної політики у вирішенні проблеми соціального сирітства;

– сформувані наукові уявлення про зміст і специфіку соціально-педагогічної діяльності інтернатних закладів різної відомчої приналежності;

– допомогти оволодіти методикою роботи соціального педагога інтернатного закладу;

– сформувані практичні вміння та навички в галузі соціально-педагогічної діяльності з дітьми, які перебувають в інтернатних установах;

– сформувані цілісне і ціннісне розуміння ролі соціального педагога в інтернатному закладі.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

– зміст, специфіку, організацію соціально-педагогічної діяльності інтернатних закладів;

– порядок та організацію виявлення, обліку та влаштування дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків у інтернатні заклади;

– особливості соціалізації дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків у інтернатних закладах;

– специфіку роботи соціального педагога в інтернатному закладі.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

– застосовувати основні поняття курсу «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах»;

– використовувати вміння та навички в галузі соціально-педагогічної діяльності з дітьми, які перебувають в інтернатних закладах;

– організувати соціально-педагогічну підтримку дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, перебувають в інтернатних закладах, з урахуванням їх віку та особливостей розвитку.

Вивчення курсу «Основи соціально-педагогічної роботи в інтернатних закладах» передбачає здійснення міжпредметних зв'язків з дисциплінами: «Соціальна педагогіка», «Технології соціально-педагогічної діяльності», «Соціальна робота з різними групами клієнтів».

Обсяг навчальних годин за стандартом – 72, з них 58 годин аудиторних: 18 лекційних годин, 20 годин – практичні заняття, 20 годин – лабораторні заняття.

Зміст дисципліни

Розділ 1. Система інтернатних закладів в Україні

Інтернатний заклад як соціальний інститут

Поняття «діти-сироти та діти, які залишилися без піклування батьків». Система роботи з надання допомоги дітям, позбавленим батьківської опіки. Законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». Виявлення, обстеження, та облік дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, а також перебувають у несприятливих умовах як одне з найголовніших завдань і обов'язків управління освіти. Методика ведення документації (журнал первинного обліку неповнолітніх, журнал обліку, розподілених до інтернатних закладів; акт обстеження умов життя). Направлення дітей, які залишилися без піклування батьків у інтернатні установи.

Структурна характеристика інтернатного закладу як інституту соціалізації. Групи дорослих і однолітків як транслятори соціального досвіду.

Становлення і розвиток системи закладів для дітей-сиріт в країнах СНД та Європі.

Поняття «піклування». Історична ретроспектива ціннісних установок і ставлення суспільства до дітей, які перебувають в умовах депривації.

Архаїчні форми допомоги та підтримки сиріт у слов'янських народів. Соціальна допомога дітям-сиротам в Давньоруській державі. Роль церков і монастирів у створенні будинків притулку, допомоги сиротам.

Соціальні реформи піклування дітей-сиріт в XVII – XIX ст. Державна спрямованість захисту знедолених дітей в Царській Росії: «шпитали» для підкидьків, виховні будинки, дитячі притулки, розвиток міського і сільського патронажу, школи для сиріт. Діяльність благодійних товариств та благодійних закладів, приватні школи.

Традиції виховання дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків у перші роки Радянської влади. Основні позиції А. С. Макаренка зі створення морального клімату та здорового способу життя в середовищі колоністів. Розвиток системи закладів для

дітей-сиріт у повоєнні роки. Розвиток системи шкіл-інтернатів у 60-80 роки.

Організація діяльності установ для дітей-сиріт за кордоном.

Погляди і діяльність Г. Песталоцці з питань виховання дітей, які залишилися без батьків.

Система західноєвропейських виховних будинків в XVIII-XIX ст.

Досвід Австрії по створенню дитячого села «SOS-Кіндердорф».

Сучасні зарубіжні виховні будинки для дітей-сиріт.

Загальна характеристика системи інтернатних установ в Україні.

Основи правового становища дитячих інтернатних установ: Закони України «Про охорону дитинства», «Про освіту», Конституція України, Закон України «Про загальну середню освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам», Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, Постанова Кабінету Міністрів України «Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування».

Структура інтернатної системи в Україні.

Контингент дітей інтернатних закладів. Комплектування інтернатних закладів. Управління інтернатними закладами.

Будинок дитини: характеристика установи, структура, організація життєдіяльності колективу інтернатного закладу.

Дитячий будинок, типи дитячих будинків, характеристика установ, структура, організація життєдіяльності.

Загальноосвітня школа-інтернат, типи загальноосвітніх шкіл-інтернатів, загальна характеристика, умови життєдіяльності вихованців.

Спеціальні школи-інтернати для дітей з особливостями психофізичного розвитку. Загальні положення, структура, організація освітнього, лікувально-реабілітаційного процесу.

Розділ 2. Специфіка соціалізації

вихованців інтернатних закладів

Соціально-педагогічні та психологічні особливості дітей-сиріт, вихованців інтернатних закладів

Вплив несприятливих умов існування на психічне і фізичне здоров'я дитини.

Психологічні проблеми вихованців інтернатних закладів, особливості психічного розвитку дітей-сиріт. Депривація як особливий психічний стан дитини в умовах інтернатного закладу. Приміщення дитини в інтернатний заклад як психотравмуюча ситуація.

Педагогічні проблеми вихованців інтернатних закладів. Соціальні проблеми вихованців інтернатних закладів.

Фізичний розвиток, стан здоров'я, медичні проблеми вихованців інтернатних закладів.

Діти від яких відмовилися, діти батьків, які страждають алкоголізмом, як особливі групи дітей у дитячому будинку та школі-інтернаті.

Соціалізація дітей, позбавлених батьківського піклування

Особливості соціалізації вихованців інтернатних закладів. Материнська, батьківська, соціальна, психічна депривації.

Групи інститутів соціалізації дітей, позбавлених батьківського піклування: навчально-виховні заклади інтернатного типу, сімейні форми.

Групи дорослих і однолітків як транслятори соціального досвіду вихованців інтернатних закладів.

Фактор соціальної ізоляції, обмежена взаємодія із соціальним середовищем, закритість інтернатних установ.

Фактор батьківської депривації, негативний досвід сімейної соціалізації дітей-сиріт, «етапність соціалізації», відсутність досвіду виконання ролі сина, дочки.

Фактор організації життєдіяльності дітей в інтернатному закладі, неадекватна організація життєвого простору в інтернаті. Жорстка регламентація діяльності дітей.

Особливості життєвого і трудового самовизначення випускників-сиріт. Соціально-побутове орієнтування дітей-сиріт. Соціально-трудова готовність вихованців інтернатних закладів до самостійного життя та діяльності. Професійна стійкість і професійна підготовка вихованців інтернатних закладів.

Розділ 3. Державна допомога дітям-сиротам і дітям, які залишилися без піклування батьків

Державна політика у вирішенні проблеми соціального сирітства

Національний механізм захисту сім'ї і дитинства, основні напрямки: політичне, законодавче, програмне, управлінське.

Державна сімейна політика, основні напрямки: стабілізація становища сім'ї,

формування ефективного захисту соціально вразливих сімей.

Закон України «Про права дитини», Сімейний кодекс України, Положення «Про основні напрямки державної сімейної політики України» – законодавчі документи, що визначають державну сімейну політику в Україні.

Структури соціальної спрямованості в системі державних органів та установ. Громадські та благодійні організації в системі соціального захисту сім'ї і дитинства.

Державна політика по життєвляштуванню дітей, які залишилися без піклування батьків. Нормативні документи, що визначають комплекс заходів, спрямованих на надання допомоги дітям-сиротам.

Основні напрями: формування нового погляду на сім'ю, як найбільш сприятливе середовище для розвитку дитини; створення альтернативних систем соціальному сирітству; здійснення заходів попереджувачих ситуацію, в якій батьки кидають дітей.

Піклування сиріт в сучасних умовах: усиновлення і державне піклування.

Стан системи влаштування дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків.

Всеукраїнська програма реформування закладів інтернатного типу для дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей», Положення про Дитячий будинок сімейного типу, Положення про СОС – дитяче містечко – нові форми влаштування дитини в сім'ю.

Положення про прийомну сім'ю, Положення про органи опіки та піклування України.

Державна політика в галузі міжнародного усиновлення.

Профілактична робота з попередження соціального сирітства

Попередження соціального сирітства в системі соціально-педагогічної підтримки дітей. Соціальна робота з усунення всіх форм соціальних поневірянь, забезпечення гідного життєвого рівня населення, комплексна робота з формування суспільної свідомості щодо соціального сирітства – складові профілактичної роботи з попередження соціального сирітства.

Первинний рівень попередження соціального сирітства: діагностична робота з сім'ями груп підвищеного ризику. Вторинний рівень попередження соціального сирітства:

комплексна робота з сім'ями групи підвищеного ризику, підготовка до материнства вагітних жінок з групи високого ризику. Третинний рівень попередження соціального сирітства: допомога сім'ям, які перебувають у кризі, збереження і повернення дитини в сім'ю, профілактика повторних криз.

Система соціально-педагогічної підтримки дітей, позбавлених батьківського піклування, у закладах інтернатного типу

Зміст діяльності інтернатного закладу – актуальна соціально-педагогічна проблема. Принцип гуманізму і ненасильницького взаємодії з дітьми, особистісно-орієнтований підхід у системі соціально-педагогічної підтримки дітей.

Мета, завдання, суб'єкти, об'єкти соціально-педагогічної діяльності інтернатного закладу.

Основні напрями соціально-педагогічної діяльності (соціальний, педагогічний, соціально-психологічний, корекційно-розвиваючий, медико-соціальний, патронаж). Умови соціально-педагогічної діяльності в інтернатному закладі.

Розділ 4. Соціально-педагогічні та організаційні основи роботи соціального педагога інтернатного закладу

Система роботи соціального педагога інтернатного закладу

Посадові обов'язки соціального педагога інтернатного закладу. Специфіка та особливості роботи соціального педагога інтернатного закладу. Завдання, функції соціального педагога інтернатного закладу.

Провідні напрямки і зміст діяльності соціального педагога в системі інтернатних закладів: визначення соціального статусу дитини; охорона прав і захист інтересів вихованців; соціальна адаптація, реабілітація інтеграція; організація правового виховання дітей; робота з визначення дитини в сім'ю.

Діагностичний напрямок роботи: виявлення вихованців групи ризику, вивчення психолого-медико-педагогічних особливостей дітей, соціальна діагностика, вивчення історії життя дитини, вивчення рівня сформованості соціально значущих особистісних якостей, побутових умінь у вихованців, вивчення пріоритетів життєвих цінностей вихованців, особистісних інтересів у сфері дозвілля та ін.

Розробка і реалізація індивідуально-корекційних програм з метою вирішення проблем, пов'язаних із соціалізацією особистості. Робота з формування соціальних

умінь і навичок, необхідних у життєвому самовизначенні.

Система роботи з правового виховання, формування здорового способу життя, профілактично-виховна робота з попередження правопорушень серед учнів.

Робота соціального педагога школи-інтернату з профорієнтації та професійної підготовки випускників.

Методи і форми організації діяльності соціального педагога інтернатного закладу.

Взаємодія соціального педагога з установами, державними та громадськими організаціями з метою охорони прав і захисту інтересів вихованців.

Документування та планування роботи соціального педагога інтернатного закладу

Основна документація соціального педагога інтернатного закладу.

Документація на дитину, що надходить в інтернатний заклад. Особиста справа дитини. Ведення документації у зв'язку з прибуттям (вибуттям) дитини в інтернатний заклад (книга руху, соціальна діагностика, відомості в ЦССДСМ).

Особова картка дитини, що залишилася без батьківського піклування (ОКД): методика заповнення та ведення.

Документи, необхідні для вирішення житлових, майнових та спадкових справ вихованців. Документи з оформлення виплат, пенсій, паспортів, закордонних паспортів, з відкриття особових рахунків у відділеннях банків.

Документація з питань усиновлення. Документація для оформлення опіки, визначення в прийомну сім'ю.

Соціально-педагогічний паспорт інтернатного закладу, соціально-педагогічний паспорт структурного підрозділу(групи), соціально-педагогічний паспорт мікрорайону, карта-схема взаємодії з соціальними інститутами.

Аналітичний звіт про роботу за минулий рік. Річний план соціально-педагогічної роботи, календарний план соціально-педагогічної роботи: принципи, структура, форма ведення. Циклограма діяльності соціального педагога інтернатного закладу.

Система роботи соціального педагога інтернатного закладу з сім'єю.

Робота з сім'ями вихованців інтернатних закладів. Корекція взаємин дитини, що залишилася без піклування батьків, з сім'єю. Фактори «батьківського присутності» і «негативного сімейного досвіду» для вихованців. Проблеми і труднощі взаємодії

закладів інтернатного типу та батьків. Організація роботи з батьками вихованців.

Організація роботи з передачі дитини на виховання в сім'ю – один з основних напрямів діяльності соціального педагога інтернатного закладу.

Етапи роботи інтернатного закладу за визначенням дитини на сімейне виховання: створення банку даних про усиновлення (удочеріння) дітей, встановлення юридичного статусу вихованця інтернатного закладу, інформування та пропаганда національного усиновлення, патронатного виховання.

Організація роботи з національного і міжнародного усиновлення. Правові основи усиновлення. Діти до яких допускається усиновлення. Порядок усиновлення дитини. Правові наслідки усиновлення.

Роботи соціального педагога інтернатного закладу з кандидатами у прийомні батьки. Робота соціального педагога з підготовки та адаптації дитини до нової сім'ї. Надання допомоги сім'ї та дитині після визначення дитини в сім'ю.

Література (основна)

1. Акусок А. Соціалізація особистості як психолого-педагогічна проблема // Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства: статистичний збірник. – Державний комітет статистики України. – К.: 2009. – 76 с.
2. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс. / Автор-упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінській та ін. / За заг. ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петровича. – К.: Фенікс, 2007. – 528 с.
3. Кізь О.Б. Формування психологічної готовності вихованців інтернатних закладів до створення сім'ї: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07. — К., 2003. — 20 с.
4. Коваль Л.Г., Зверева І.Д., Хлебик С.Р. Соціальна педагогіка / соціальна робота: Навч. посібник. – К.:ІЗМН, 1997. – 392 с.
5. Мищик Л.И. Профессиональная подготовка социального педагога (педагогический, психологический и управленческий аспекты). – Запорожье, 1996. – С. 59-60.
6. Міщик Л.І. Актуальні питання професійної підготовки психологів та соціальних педагогів у системі вищої освіти // Практична психологія і соціальна робота. – 2001. – №10. – С.10-11.
7. Міщик Л.І. Розвиток нових стратегій підготовки спеціалістів в контексті соціальної політики України // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 9. – С. 12-14.
8. Міщик Л.І. Соціальна педагогіка: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 140с.
9. Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства України у справах сім'ї, дітей та молоді від 21 вересня 2004 року N

747/460 «Про затвердження Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування».

10. Основы социальной работы: учебник / Отв. ред. Павленок П.Д. – М.: Инфра-М, 1998. – 368 с.

11. Петрович Ж.В., Калібаба О.А., Шипіленко О.С. та ін. Реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: передумови, реалії та перспективи (за результатами соціологічного дослідження) // За заг. ред. Ж.В. Петровича. – К.: Наук. Світ, 2006. – 100с.

12. Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу: Науково-методичний посібник / Г. М. Бевз, В. О. Кузьмінський, О. І. Нескучаєва та ін. К.: Центр стратегічної підтримки, 2003. – 92с.

13. Психологічні аспекти корекційної роботи з дітьми-сиротами в умовах інтернатного закладу: науково-методичний посібник / За ред. Л.Д. Покроєвої. Харків: Хонмібо, 2008. – 84 с.

14. Соціальна педагогіка : Підручник. // За ред. А.Й. Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 256с.

15. Соціальна педагогіка: теорія та практика. - 2005. - № 1. — С. 23-25.

16. Соціальна робота / соціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / За заг.ред. І.Д.Звереві. – К.: Етносфера, 1994. – С. 92.

17. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб./І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін.; За заг.ред.: І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.

18. Соціальна робота: В 3 ч. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – 166 с.

19. Соціальні та психологічні потреби дітей, які виховуються в інтернатних закладах: знання, ставлення, поведінка, практика діяльності. Результати дослідження серед фахівців соціальної сфери та дітей-вихованців інтернатних закладів. – К.: Компанія Лік, 2006. – 63 с.

20. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / А.Й.Капська, М.М.Барахтян, О.В.Безпалько. – К., 2000. – 372 с.

Література (допоміжна)

1. Вінс, В.А. Психологічні особливості переживання вікової кризи підлітками школи-інтернату для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [Текст]: автореферат дис. ... канд. психолог. наук/ В.А. Вінс. – К., 2003. – 20 с.

2. Киричок, О.В. Соціально-правовий захист вихованців дитячих будинків для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування [Текст] : дипломна робота / О.В. Киричок. – Суми : СумДПУ ім.А.С.Макаренка, 2006. – 145 с.

3. Китаєва, Н.С. Соціальне становлення особистості дитини у дитячому будинку сімейного типу [Текст] : дипломна робота / Н.С. Китаєва. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. – 136 с.

4. Мельник, Н.І. Підготовка соціальних

педагогів до правового захисту дітей-сиріт в інтернатному закладі [Текст] : магістерська робота/ Н.І. Мельник. – Суми : Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка. 2006. – 168 с.

5. Павлик, Н.П. Психолого-педагогічні умови організації процесу виховання у притулку для неповнолітніх [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Н.П. Павлик ; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К., 2007. – 22 с.

6. Пеша, І.В. Соціальне становлення дітей в дитячих будинках сімейного типу [Текст] : автореферат дисертації / І.В. Пеша. – К. : НПУ, 2000. – 20 с.

7. Шокур, О.В. Педагогічні основи профілактики наркоманії у вихованців інтернатних закладів [Текст] : дипломна робота / О.В. Шокур. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка. 2008. – 87 с.

8. Астоянц, М.С. Лети-сироти: анализ жизненных практик в условиях интернатного учреждения. Опыт включенного наблюдения [Текст] / М.С. Астоянц // СОЦИС. – 2006. – № 3. – С. 54-63.

9. Бадер, С.О. Соціально-психологічні особливості дітей-сиріт дошкільного віку в умовах дитячих будинків [Текст] / С.О. Бадер // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2009. – № 1. – С. 10-15.

10. Байер, Е. Социальное самоопределение воспитанников детских домов [Текст] / Е. Байер, О. Латышев // Воспитание школьников. – 2009. – № 1. – С. 47-50.

11. Воспитательная работа в детском доме и школе-интернате [Текст] // Социальная педагогика. – 2005. – № 3. – С. 88-96.

12. Гончарова, Л.М. Психолого-педагогічний супровід процесу адаптації старшокласників до навчання в умовах ліцею-інтернату [Текст] / Л.М. Гончарова // Управління школою. – 2007. – № 25. – С. 28-29.

13. Егорова, М.А. Особенности психологических новообразований подростков в школе-интернате [Текст] / М.А. Егорова // Дефектология. – 2006. – № 1. – С. 25-29.

14. Модель роботи соціального педагога в школі інтернаті [Текст] : [схема] // Соціальний педагог. – 2009. – № 1. – С. 53; 55.

15. Морозов, В. Педагогическая реабилитация детей и подростков в образовательных интернатных учреждениях разного вида [Текст] / В. Морозов // Социальная педагогика. – 2008. – № 3. – С. 113-126.

16. Мухамедрахимов, Р.Ж. Влияние опыта жизни в закрытом учреждении на последующее развитие ребёнка [Текст] / Р.Ж. Мухамедрахимов // Дефектология. – 2006. – № 1. – С. 21-24.

17. Овчинников, А. Система стандартов качества услуг для учреждений интернатного типа [Текст] / А. Овчинников // Социальная педагогика. – 2008. – № 3. – С. 93-101.

18. Орсаг, Ю. Социальное партнёрство детского дома как средство профессионального

- становлення вихованців [Текст] : [из опыта работы Великоустюгского детского дома № 11 / Ю. Орсаг // Социальная педагогика. – 2009. – № 1. – С.86-90.
- 19.Пескова, М.Е. Особенности формирования жизненного опыта у воспитанников детского дома [Текст] / М.Е. Пескова // Дефектология. – 2007. – № 5. – С. 75-83.
- 20.Планирование воспитательной работы в детском доме и школе-интернате [Текст] // Социальная педагогика. – 2005. – № 2. – С. 70-75.
- 21.Плясова, Г. Психолого-педагогическое содержание программы «Воспитание будущего семьянина в условиях детского дома» [Текст] / Г. Плясова, А. Свиридов // Социальная педагогика. – 2007. – № 3. – С. 57-59.
- 22.Присяжная, Н.В. Дети-сироты: постинтернатное жизнеустройство [Текст] / Н.В. Присяжная // СОЦИС. – 2007. – № 11. – С. 54-63.
- 23.Про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування [Текст] : положення // Управління освітою. – 2005. – № 7. – С. 10.
- 24.Светланова, М.Е. Ивановский Интердом: опыт социализации маргинализированных детей [Текст] / М.Е. Светланова // СОЦИС. – 2006. – № 4. – С. 136-141.
- 25.Филатова, Е. Использование технологических карт в социальной защите воспитанников учреждения интернатного типа [Текст] / Е. Филатова, К. Грабчук, Е. Панышина // Воспитание школьников. – 2008. – № 1. – С. 34-38.
- 26.Чернишова, С. Дитячі будинки сімейного типу як перспективна форма утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування [Текст] / С. Чернишова // Рідна школа. – 2007. – № 7/8. – С. 16-18.
- 27.Чертова, К.М. Основні напрямки соціально-педагогічної діяльності інтернатних закладів освіти України [Текст] : [друга половина 50-х – середина 60-х років ХХ століття] / К.М. Чертова // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2006. – № 1, січень-березень. – С. 82-87.
- 28.Швечікова, О. Адаптація учнів в умовах ліцею інтернатного типу [Текст] : [із досвіду роботи соціально-психологічної служби ліцею] / О. Швечікова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 5. – С. 104-107.
- 29.Явбатырова, Б.Г. Социально-педагогическая адаптация детей-сирот в учреждениях интернатного типа [Текст] / Б.Г. Явбатырова // Педагогика. – 2007. – № 5. – С. 116-119.
- 30.Яникиева, О.Е. Особенности профессиональной подготовки педагогов для работы с детьми-сиротами в интернатных учреждениях [Текст] / О.Е. Яникиева // Вестник Московского университета. Сер. 20. Педагогическое образование. – 2007. – № 1. – С. 115-119.

Висновок. Таким чином, розроблена авторська програма, апробована у ході проведення експериментального дослідження, позитивно вплинула на мотивацію студентів у процесі проходження ними виробничої практики. У процесі проведення анкетування (після завершення виробничої практики) студенти оцінили себе як фахівці і хотіли б працювати у зазначених закладах.

Подальшої розробки потребує система заходів щодо залучення соціальних педагогів до роботи в інтернатних закладах.

Bilyk R., competitor

Tverezovska N., doctor of pedagogical sciences, professor

AUTHOR'S STUDY PROGRAMME DISCIPLINE «BASED ON SOCIO-EDUCATIONAL WORK IN RESIDENTIAL INSTITUTIONS»

Socio-economic changes in society create new approaches to solving its social problems, despite the constant development, continue to exist. This is the problem of orphans and children deprived of parental care, which, in accordance with the Law of Ukraine «On Ensuring organizational and legal conditions of social protection of orphans and children deprived of parental care» are in the medical, educational, educational institutions, institutions of Labour and Social Welfare, in accordance with the legislation referred to boarding. During the pilot study was designed authoring program educational course «Fundamentals of social work in institutions». Discipline program includes an explanatory note, the goal of the discipline, as well as the tasks to be implemented in the course of its study.

As a result of studying the discipline, students should know: content, specificity, organization of social and educational activities in residential institutions; order and organization identification, control and care for orphans and children left without parental care in institutions, especially the socialization of children-orphans and children without parental care in schools; specifics of social teacher in boarding schools.

As a result of studying the discipline, students should be able to: apply the basic concepts of the course «Fundamentals of social work in institutions», to use the skills in the field of social and educational activities with children who are in residential institutions, organize social and educational support for orphans and children left without parental care, in institutions, in accordance with their age and development features.

Keywords: program, academic discipline, social worker, residential care